

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. Existentia, & cognoscibilitas mysterij Trinitatis ex lumine Fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

DISPUTATIO VI.

De Trinitate personarum diuinarum.

S. Thomas à quæst. 27. ad 43.

Sublimitas
mysterij.

Partitio.

ACTENVS ea de Deo dixi, quæ declarant perfectionem eius, quatenus vnus est, Imò (vt loquitur Dionys.) *ipsum vnum continens, & efficiens omnes numeros.* Nunc de Trinitate personarum, in illa summa vnitatem dicere aggredior, & explicare: *Mysterium Diuinitatis in fastigiis* (sic enim Trinitatis mysterium appellat Cyrillus) *quia nullibi sublimior, nullibi profundior Deitas esse potest, quam cum distribuitur vnitè, diuiditur singulariter, & efficitur multiplex, non recedens ab vno,* (vt ait idem Dionys.) *Vnitatem videlicet in dualitatem mota in Trinitate subsistit,* (inquit Nazianz. orat. 2. de Theolog.) *& in eo veluti fastigio metas ponit.* Video autem totam hanc, obscurissimi mysterij considerationem, ad quatuor potissimum capita reuocari posse. Primum sit, eius existentia. Secundum, quidditas. Tertium, proprietates singularum personarum diuinarum, in particulari. Quartum, proprietates communes tribus personis, sed hoc ante omnia vnum in hac tractatione pramittendum est, quod sapienter monet Hilar. lib. 2. de Trinitate. *Perfecta scientia est sic Deum scire (Trinum in Vnitatem) ut licet non ignobilem, inenarrabilem tamen scias, credendus est, intelligendus est, adorandus est, & his officiis eloquendus.*

QVÆSTIO I.

Existentia & cognoscibilitas mysterij Trinitatis.

S. Thom. q. 3. art. 1. q. 3. 2. art. 1.

VT igitur in tanta caligine, de obscurissimo Mysterio disputem vt possum clarissimè, necesse in primis est ostendere, quod reuera sit in Deo perfectè vno, personarum tamen pluralitas, & vera Trinitas, & primò quidem quomodo id ex lumine fidei certò constet. Secundò, vtrum naturalis etiam ratio euidenter possit illud demonstrare. Tertio, vtrum illud eadem ratio saltem euidenter negatiue demonstrare valeat.

SECTIO I.

Existentia, & cognoscibilitas Trinitatis personarum ex lumine fidei.

Veritatis
Catholicæ
capita
quinque.

Certum est primò, veritatem Catholicam de mysterio Trinitatis, quinque potissimum contineri capitibus. Primum est, Deum ita esse perfectè vnum, vt implicet omnino esse plures Deos, quia esse Deum, est esse omnium primum, & summum inter omnia, primum autem & summum necessario vnicum est. Secundum est, pluralitas personarum diuinarum, & earum distinctio, id est, esse in essentia illa perfectè vna, verè ac realiter personas plures inter se distinctas. Tertium est, consubstantialitas, & æqualitas diuinarum personarum, id est, tres illas personas esse vnum Deum, eiusdem sapientiæ, sanctitatis, potentie, sine vlla inæqualitate vel diuisione. Quartum est, processio personarum, quod ex his diuinis personis vna improducta sit, & vt loquitur (Paschasius:) *Fons fluminis sui,* secunda procedat à prima per viam cognitionis, & veluti splendor, ex tota intelligentia diuini maiestate collucens, (vt loquitur Basil.) Tertia verò procedat à prima, & secunda, per viam amoris, veluti osculum Patris ad Filium, nexus vtriusque, ac sancta communicatio, (vt ait S. Bernard.) Quintum est relatio

personarum, quod videlicet prima sit verè Pater: secunda Filius: tertia licet verè producta, & vtrique consubstantialis, non sit tamen Filius.

Certum est secundò, quod aduersus quinque illa fidei Catholicæ dogmata erratum est multipliciter, tum ab Ethnicis tum ab Hæreticis, primò enim, vnitatem essentiae, ac naturæ diuinæ negant omnes gentiles, qui Deum de medio tollunt, dum asserunt esse plures Deos, cumque omnino errorem sequuntur Trithēitæ transyluani apud Becan. tract. 2. cap. 3. quæst. 3. qui asserunt tres personas esse tres Spiritus æternos, immensos, ac proinde tres Deos: Secundò, pluralitatem & distinctionem realem personarum diuinarum, negarunt Noëtus, Hermogenes, Praxeas, Sabellius, asserentes non esse magis in Deo pluralitatem personarum quam essentiarum; tres enim personas tantum esse nomina, (Patrem) videlicet appellari, quatenus creat, (Filium) quatenus incarnatur, (Spiritum Sanctum) pro vt sanctificat. Verbum enim diuinum omnino negabant esse subsistens, sed aiebant illud esse merè prolatitium, vt testantur Nazianz. & Epiph. quam insaniam sequuti postea sunt Paulus Samosatrenus, Photinus, Priscillianus, & demum temporibus Pij IV. Deiste, Michaël Seruetus, aliique apud Sande- rum lib. 7. de visibili Monarch. Hæresi 228. quibus multipliciter fauent Lutherus, Caluinus, & eorum asseclæ. Tertio, consubstantialitatem, & æqualitatem negarunt Arius, Macedonius, Eunomius aliique relati à Vasq. disp. 109. cap. 1. quorum aliqui negarunt Filij diuinitatem, alij diuinitatem Spiritus Sancti. Quarto, circa processiones, & relationes multipliciter erratum est ab aliis, quos inferius referam, & refellam. Vide Vasq. disp. 108. & 109. Valentiam in controuers. lib. 5. de Trinit. Ruiz disp. 19. 20. & 41.

Vnitatis &
pluralitas.

Dico primò, in Deo ita est essentia summo modo vnica, vt sit tamen vera in eo pluralitas, & distinctio personarum. Hæc est veritas Catholica quam copiosè ac mirabiliter probant contra Gentiles, Iudeos, Sabellianos, & eorum gregales, Athanasius aduersus Gregales Sabellij, Chrysost. serm. de Trinitate, Cyrill. in lib. Thesauri, & lib. de Trinitate aliique plures relati à Petauio, tom. 2. dogmarum lib. 2. Ruiz disp. 36. Suares lib. 1. cap. 3. ex quibus pauca hæc retulisse satis erit.

Contra
Gentiles.

Primò ergo contra Gentiles probatur hæc trium vnitatis, ex Sybillarum oraculis, in quibus pluralitas hæc indiuisa clarissimè expressa est testimoniis, deinde ex pluribus eorum, suffragiis, qui apud Ethnicos sapientes habiti sunt, ac demum ex omnibus illis motiuis credibilitatis ex quibus supposita Dei veracitate, solent reliqua fidei mysteria probari.

Contra Iu-
dæos.

Secundò, contra Iudeos argumentantur Patres ex pluribus Veteris Testamenti locis, quibus nihil expressius dici potest. Primus habetur Genes. primo vbi Deus non Angelis loquens vt Rabbinj commenti sunt, sed personæ sibi æquali, *Faciamus* (inquit) *hominem, ad imaginem nostram, faciamus ei adiutorium, simile sibi.* Et tamen additur statim in singulari *creauit Deus hominem,* in quem locum expendit plurima Basil. in exaëmero, præsertim quod amentis sit inuitare, vel consulere se ipsum ad operandum, & Theodoretus quæst. 19. in Genes. *Quod Deus loquatur in plurali ad eos quos sue operationis vult esse consortes:* quod idem ponderant Concil. Nicæn. lib. 2. Ignatius epist. 9. & alij Patres passim. Alia etiam loca proferentes vbi Deus in plurali loquitur, *Adam factus est quasi vnus ex nobis*, Genes. 3. *Quem mittam, & quis ibit nobis* Isaia 6. Secundus locus habetur Genes. 18. vbi Abraham tres viri apparent, ad quos tamen loquitur Abraham in singulari quasi ad vnum, dicens *Domine.* In ò tres videt & vnum adorat, quem etiam Genes. 9. imitatur Loth pluribus loquens Angelis *Domine,* inquit, &

SECTIO II.

Utrum per rationem naturalem euidenter possit cognosci possit mysterium Trinitatis.

Quæst. 32. art. 1.

Dupliciter per rationem naturalem Trinitas personarum diuinarum cognosci potest. Primò seclusà omni reuelatione. Secundò supposità reuelatione supernaturali, de vtraque cognitione difficultas est inter Doctores, utrum Trinitas possit probari vel demonstratiuè, vel probabiliter, vel saltem dubitatiuè.

S. I.

Utrum Trinitas personarum diuinarum euidenter possit probari sublatà reuelatione.

Ratio dubitandi primò est, quia probari videtur pluralitas personarum in Deo ex eius infinitate, ac bonitate; sic enim argumentabatur celebris ille notissimisque Remundus Lullus, illud quod est summè, ac infinitè bonum, est summè ac infinitè communicabile, sed Deus naturaliter cognoscitur esse summum ac infinitum bonum, ergo summè ac infinitè debet comunicari, sed extra se ipse summè ac infinitè non potest comunicari, ergo ad intra debet eo modo infinitè comunicari & per processionem Dei à Deo; ergo necessaria est pluralitas personarum, quæ sanè non potest esse nisi in vnitatem naturæ, quia plures esse non possunt Dij, ergo in Deo est vnitas & pluralitas.

Ex natura bonitatis.

Secundò, ex ratione intellectionis, & volitionis, idem concludi potest; ubi enim sunt duæ illæ operationes immanentes, ibi debet esse terminus intellectionis, quod est Verbum, & terminus volitionis qui est Amor, in Deo cognoscitur naturaliter esse actiones immanentes intellectionem, & volitionem, ergo in Deo est Verbum & amor.

Ex natura intellectionis.

Tertiò, cognito euidenter effectu, cognoscitur euidenter illud quod est eius principium, sed euidenter cognoscitur effectus trium personarum diuinarum, propterea effectus personarum diuinarum, quod probat, quia principium creatiuum essentialiter est in tribus personis, ergo cognitis effectibus præsertim quidditatiuè ac comprehensiuè cognoscitur principium propter existens in tribus personis.

Ex ratione causæ.

Quartò, ex ratione beatitudinis & ex ratione amoris efficaciter argumentatur Richardus Victorinus lib. 3. de Trinit. cap. 2. naturaliter cognoscitur Deum esse summè beatum, sed felicitas esse non potest vnus solitarij; exigit enim consortium, ergo consortem habere debet: non alium Deum, ergo aliam tantum personam diuinam. Similiter ubi est summa bonitas, ibi est & charitas, quæ necessariò est ad alterum, & summa charitas non est nisi erga summè bonum, in Deo est summa bonitas, ergo summa charitas, quæ sit erga alium summè bonum, ergo in Deo est persona summè bona quæ diligit, & alia summè bona quæ diligitur, ergo illæ personæ sunt Deus. Denique probatur ex ratione amoris esse debere tres personas, quia diligens vult etiam personam dilectam ab alia diligere æqualiter, ergo perfecta charitas est inter tres. Imò perfectus amor debet esse gratuitus qualis est in Patre, debitus, & gratuitus ut in Filio, debitus tantum ut in Spiritu Sancto.

Ex ratione beatitudinis.

Dico primò, nulla ratio naturalis probat seclusà reuelatione, quod sit mysterium Trinitatis vel demonstratiuè, vel probabiliter, vel etiam dubitatiuè. Ita omnes Catholici Doctores communiter contra Lullum quem propterea damnatum esse à Gregorio XI. refert Emericus in directorio.

Conclusio negatiua.

Primò enim, sic colligitur ex Scripturis, verbi gratia, Matth. 11. *Nemo nouit Patrem nisi Filius, neque Filius*

& tandem dicitur ibi quod Dominus pluit ignem à Domino, quibus ex locis argumentatur Alexander Primus epist. 1. Hilar. lib. 4. de Trinit. August. lib. 2. de Trinit. cap. 11. & 12. Tertius locus Plalmo 32. *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum*, ubi significatam esse Trinitatem probant Concilium Nicænum supra Nazianz. orat. 44. Basil. homil. 17. in sanctum Baptisma. Quartus locus Prouerb. 30. *Quis ascendit in cælum, atque descendit, (en Verbum incarnatum) Quis? continuit spiritum in manibus suis* (vel ut habent 70. in sinu suo) *quod? nomen eius, aut quod nomen filij eius si nosti*. In Hebræo habetur, *nota bene*. Quintus & palmaris locus est Triagion illud sollempne Seraphinorum ante thronum adstantium nec cessantium clamare die ac nocte, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*. De quo eleganter differunt Nazianz. orat. 38. Epiph. in Anchorato, Ambros. lib. 2. de fide cap. 4. Denique sextus locus apud eundem Isaiam cap. 48. *Ex tempore antequam fieret ibi eram, & nunc Dominus misit me & spiritus eius: ubi tres diuinas personas demonstrant Hieronym. in eum locum, Chrysost. ferm. de Trinitate. Athanas. Epist. 2. ad Serapionem. Alia plurima loca dabunt ex notis, & obseruationibus Hebraicis, Galati. toto lib. 2. Marfilii lib. de Relig. Christian. & ex illis Vasq. disp. 108.*

Contra Hæreticos.

Tertiò, aduersus Hæreticos præter citata loca Veteris Testamenti, adducuntur etiam ex nouo plurima, quæ aperte probant trium vnitatem in Deo. Primus Matth. ult. *Baptisantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*: quem accurate ponderant Clemens Romanus lib. 3. Constitutionum cap. 17. Alexander I. Epist. 1. Secundus locus habetur 1. Ioann. 5. *Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus*. Quo testimonio vtuntur Athanas. epist. 2. Ad Serapionem August. lib. 4. de Trinit. c. 21. Tertius locus Ioann. 5. *Alius est qui testimonium perhibet de me, alium paraclitum dabit vobis*. Proferri præterea possunt Concilia omnia, & omnes Patres qui vna voce profitentur & probant indiuisam diuisionem vnus in Trinitate substantiæ, & ut loquitur Cyril. *Essentie diuine dilatactionem in Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum*. Et demum ratio est quia Pater producit Filium, alioqui non est Pater; Pater & Filius producent Spiritum sanctum, ergo inter eos distinctio est. Nam ubi est productio, ibi est etiam relatio, & oppositio. Quæ autem afferebant Sabelliani ex variis, & malè intellectis Scripturis, probant tantum vnitatem essentie diuinæ, quam nos etiam profiteamur, alia verò argumenta soluentur quæst. 3.

Consubstantialitas.

Dico secundò, tres personæ diuinæ ita sunt consubstantiales, & inter se omnino æquales, ut omnes sint Deus & vnus Deus. Hac etiam certa & indubitata est apud omnes Orthodoxos veritas, quam probant primò, ea omnia scripturarum, Conciliorum, & Patrum testimonia, quibus aduersus Arianos, & Macedonianos demonstratur diuinitas Filij, & Spiritus Sancti, quæ afferentur quæst. 3. Deinde quod illæ sint vnus Deus probatur ex vnitatem numerica diuinæ naturæ quæ ut aqua eadem ex fonte manat in fluium, sic à Patre derivatur in Filium, ut loquitur Athanas. in expositione fidei; Nam *Qui dedit omnia Filio Pater* (inquit idem orat. 4.) *rursus omnia hæc habet, quippe diuinitas Filij, Patris est diuinitas*. Et Nazianz. orat. 37. *Indiuidua in indiuiduis est diuinitas, ac velut in tribus solibus vna lucis est temperatio*.

His ex fide ita suppositis, venio ad rationem naturalem & inquiri quid illa lucis afferre possit ad declarandam huius mysterij existentiam.